

IN MEMORIAM – JOŽEF ARH 1930–2010

V nedeljo, 12. septembra 2010, smo pospremili k zadnjemu počitku Jožeta Arha, univ. dipl. ing. metalurgije in tehnologa jeklarn v Železarni Jesenice. Rojen je bil 16.12.1930 v Mošnjah na Gorenjskem, kjer je bil oče upravnik posestva Podvin. Med vojno so Nemci vas požgali in vaščane izselili. Tudi družina Arh je morala v izgnanstvo.

Veliko vaščanov je bilo zaposlenih v železarni in verjetno je Jože dobil dovolj informacij, da se je odločil za ta poklic. Takoj po vojni je dokončal metalurško industrijsko šolo in nato srednjo tehniško šolo na Jesenicah. Želja po večjem znanju ga je vodila v Ljubljano na Tehniško fakulteto, kjer je leta 1957 diplomiral.

Po diplomi je Jože Arh začel svoj poklic v martinarni kot asistent, kjer je izpopolnjeval svoje znanje. Delo asistenta ga je zasvojilo do te mere, da se je v celoti posvetil tehnologiji izdelave jekla.

V letu 1963 smo v Železarni ustanovili raziskovalni oddelek. Na tem oddelku so bili inženirji, ki so delovali kot tehnologi na področjih izdelave in predelave jekla, torej inženirji, ki so pred tem delali v proizvodnji. Z laboratorijsko opremo smo lahko raziskovali tehnologije in izsledke nato prenesli v proizvodnjo.

Jože Arh se je kot raziskovalec specializiral za tehnologijo izdelave vseh vrst jekel, predvsem na osnovi kroma, niklja ter silicija za potrebe elektroindustrije. Za te namene je imel raziskovalni oddelek visokofrekvenčno peč.

Železarna Jesenice je programirala postavitev nove hladne valjarne, predvsem za proizvodnjo nerjavnih jekel in elektroplodčevin. Za investicijo je bil odobren kredit pod pogojem, da Železarna dobi licenco za ti dve vrsti jekla. Izbrali smo podjetje ARMCO iz ZDA. Zato smo na usposabljanje poslali inženirje, med temi je bil tudi Jože Arh. Usklajevanje naše in njihove tehnologije ni bilo vprašljivo, saj smo te vrste jekla že proizvajali.

Za izdelavo mehkih in nerjavnih jekel se je Jože Arh več let zavzemal za vakuumsko obdelavo. Vakuumiranje v ponovci smo uvedli leta 1983 in prav tu je bil on najbolj uspešen in je izkoristil vse prednosti tega postopka.

Pomemben je njegov prispevek pri izbiri tehnologije v novi elektrojeklarni, ki je začela obratovati leta 1987, to je EBT-peč ter vakuumska naprava in naprava za kontinuirno ulivanje.

Po reorganizaciji železarne je bil višji raziskovalec v ACRONI, Jesenice, do upokojitve leta 1993.

Spoštoval je strokovna mnenja drugih, s posebno skrbjo je preverjal naše delo z uspehi inozemskih jeklarn ter uvajal nove postopke. Tehnika in ekonomika sta mu bili enako pomembni, saj oboje vodi k splošnemu napredku. Zavzemal se je za modernizacijo, za večjo produktivnost ter za boljše delovne razmere. Odlikovalo ga je zaupanje v lastne sile ter domače znanje.

Njegovo znanje so opazili tudi v tujini. V letih od 1990 do 1998 je z nemškim podjetjem Mannesmann Demag – Messo Metallurgie sodeloval pri 14 podobnih projektih v jeklarnah Evrope, Azije ter Južne in Severne Amerike.

Zaradi zdravstvenih težav se ni mogel več strokovno udeleževati. Zadnje leto je bolezen tako napredovala, da se mu je življenje izteklo.

V Železarni Jesenice smo imeli tednik "Železar" in Jože Arh je v njem objavljajl rezultate tehnoloških rešitev. Njemu so sledili tudi drugi raziskovalci do te mere, da so sklenili, da se začne izdajanje "Železarskega zbornika" v okviru Slovenskih železarn. Revija se je po letu 1992 zaradi spremenjenih pogojev izdajanja preimenovala najprej v Kovine Zlitine Tehnologije, čez nekaj let pa v Materiali in Tehnologije / Materials and Technology. Jože Arh je 26 let opravljal delo glavnega urednika od ustanovitve revije do njenega preimenovanja.

Tudi sam je napisal več kot 30 strokovnih člankov in v njih obravnaval vpliv elementov na lastnosti jekla, prepihanje taline z argonom, vpihovanje praškastih materialov v talino za boljšo čistočo in odžveplanje jekla, uvajanje svinčevih jekel za obdelavo na avtomatskih strožnicah ter še nekaj drugih področij.

Jože Arh je bil aktiven v strokovni organizaciji, bil je dolgoletni tajnik Društva metalurških inženirjev in tehnikov, Jesenice. Svoje bogato znanje je prenašal tudi na dijake Srednje tehniške šole na Jesenicah. Prav ti so ga cenili kot dobrega in uspešnega predavatelja.

Leta 1985 je v skupini treh raziskovalcev prejel nagrado sklada Borisa Kidriča za izume za delo Vnašanje prašnatih reaktantov v talino.

Za življenjsko delo na področju metalurgije ga je Železarna Jesenice nagradila s Pantzovim priznanjem za leto 1988.

Dr. Marin Gabrovšek,
univ. dipl. ing.